

Article Arrival Date

30.10.2020

Article Type

Research Article

Article Published Date

15.12.2020

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.38063/ejons.358>

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞINA İLİŞKİN TUTUMLARI*

NURSING STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THE ELDERLY DISCRIMINATION

Gizem DÜZENLİ

Senior Instructor Psychiatric Nurse, Department of Nursing, Eastern Mediterranean University Faculty of Health Sciences, Famagusta, Turkish Republic of Northern Cyprus
gizem.duzenli@emu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8775-7801

Serpil TÜRKLEŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye
serpil33@mersin.edu.tr
(Sorumlu yazar)

ORCID: 0000-0002-9259-9975

942

*Bu çalışma Yakın Doğu Üniversitesi'nde 2017 yılında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ÖZET

Arkaplan/Amaç: Dünya’da yaşlı nüfusun artmasıyla, yaşlı bireylere sunulacak hizmet gereksinimide artmaktadır ve bu alanlarda bakım verecek kişilere ihtiyaç artmaktadır. Hemşireler yaşlıların bakım gereksinimlerini karşılamada en önemli sağlık profesyonelleridir. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumunun belirlenmesi yaşlı bakımı konusunda eğitiminin planlanması ve düzenlenmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı tipte olan araştırmanın evrenini 2016-2017 güz döneminde Kıbrıs’ta bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesinin Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören 314 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş raporlu veya devamsızlığı olmayan, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 287 öğrenci örnekleme alınmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, frekans, yüzde dağılımları, Kolmogorov-Smirnov testi, bağımsız örneklem t testi, Anova ve Tukey testi kullanılmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği alt boyutları puan ortalamaları sırasıyla yaşlının yaşamını sınırlama $32,55 \pm 5,09$, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık $31,21 \pm 5,58$ ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık $17,36 \pm 3,78$ ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalaması $81,11 \pm 9,41$ ’dir.

Anahtar kelimeler: Yaşlı, ayrımcılık, tutum, hemşirelik, öğrenciler

ABSTRACT

Background/Aim: With the increase of the elderly population in the world, the need for services to be provided to elderly individuals increases and the need for caregivers in these areas increases. Nurses are the most important health professionals in meeting the care needs of the elderly. For this reason, determining the attitudes of nursing students towards elderly discrimination will contribute significantly to planning and organizing education on elderly care. This study was carried out with the aim of determining the attitudes of the nursing department students towards elderly discrimination.

Material and Method: The universe of the research, which is a descriptive type, was composed of 314 students studying in the Nursing Department of a Faculty of Health Sciences of a university in Cyprus in the fall semester of 2016-2017. In the study, sample selection was not made, 287 students who were volunteered to participate in the study, with or without absenteeism, were sampled. Data were collected by Personal Information Form and Elderly Discrimination Attitude Scale. In the evaluation of the data, mean, standard deviation, frequency, percentage distributions, Kolmogorov-Smirnov test, independent sample t test, Anova and Tukey test were used. **Results:** The mean scores of the students' age discrimination attitude scale sub-dimensions were 32.55 ± 5.09 to limit the life of the elderly, positive discrimination towards the elderly 31.21 ± 5.58 and negative discrimination towards the elderly 17.36 ± 3.78 and elderly discrimination attitude. The total score average of the scale is 81.11 ± 9.41 .

Keywords: Aged, discrimination, attitude, nursing, students

1. GİRİŞ

Yaşlanma doğumla birlikte başlayan ve önüne geçilemeyen bir süreçtir. "Yaşlanma-yaşlılık-ihhtiyarlık" geriatrı ile ilgili alanlarda oldukça karıştırılan kavramlardır. Yaşlanma dünyaya gelen her canlının zaman içerisinde aldığı mesafe olup ölümle son bulmaktadır. Yaşlılık ise; yaşlı olma, ilerlemiş yaşı belırtılerini gösterme hali olarak tanımlanmaktadır (Beğır ve Yavuzer, 2012). Dünya Sağlık Örgütü'nün kaynaklarına göre, kronolojik olarak 65 yaş ve üzeri yaşlılık olarak kabul edilirken; bu sınır Birleşmiş Milletlere (BM) göre 60 yaş ve üzeri olarak tanımlanmıştır (Bulut ve Çilingir, 2015). Yaşlanma yaşamın doğal, kaçınılmaz ve tüm yaşayan canlılar için geçerli olan bir süreçtir. Günümüzde bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde sağlık alanında önemli ilerlemeler olmaktadır. Erken tanı ve tedavi yöntemlerindeki gelişmeler hastalıklara bağılı ölümleri azaltmakta, beklenen yaşam süresi ise uzamaktadır. Dolayısıyla yaşlı nüfus artmaktadır. Yaşlı ayrımcılığı terimini ilk defa 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü başkanı Robert Butler tarafından kullanılmıştır. Robert Butler yaşlı ayrımcılığını, yaşı ilerlemiş bireylere yönelik bir ayrımcılık, ırk ayrımcılığı ve cinsiyet ayrımcılığı gibi eyleme dönüşebilen bir ideoloji türü olarak tanımlamaktadır (Karadakovan, 2014). Yaşlı olmak çoğunlukla olumsuz atıf ve algılarla karşılanmaktadır. Bunun büyük ölçüde üretimden çekilme ve ekonomik ya da sosyal katkı yerine toplum için bir yük oldukları kabulü ile ilişkisi bulunmaktadır. Yaş ayrımcılığı her dönemde görülmekle birlikte, yaşlıları daha çok etkilemektedir (Buz, 2015).

Yaşlı bireyler ülke politikalarının yetersizliği ve toplumun yaşlılık dönemine karşı ön yargıları sebebiyle ayrımcılığa maruz kalmaktadır (Yelden, 2020). Kentleşme, endüstrileşme, göçler, sanayileşmenin artması ve ekonomik zorluklar, sosyal yaşantıda ve iş yaşantısında yaşlıların ikinci plana itilmesine neden olmaktadır (Özdemir ve Bilgili, 2014). Yaşlılıkla birlikte meydana gelen sağlık sorunları, mesleki ve toplumsal statü kaybı, başkasına bağımlı olma durumu ve emekli aylıklarının yetersiz olması gibi bazı sorunlar yoksulluğu da beraberinde getirebilmektedir. Sanayileşmeyle birlikte yaşlının topluma katkısı yok denecek kadar azalmakta, yaşlılar bazen sosyal dışlanma ve toplumdan soyutlanma ile karşı karşıya kalabilmektedir (Yelboğa ve Varol, 2018; Özdemir ve Bilgili, 2014).

Yaşlı bireylerin ayrımcı tutumlara maruz kalması onlarda mutsuzluk, yalnızlık, benlik saygısında düşme, anksiyete, umutsuzluk ve somatik yakınmalar gibi duygusal sorunlara yol açabilmektedir (Yelden, 2020; Vefikuluçay Yılmaz ve Terzioğlu, 2010). Bu nedenle yaşlı ayrımcılığı konusunun ele alındığı çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Literatürde üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere karşı olumsuz tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar bulunduğu gibi öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumlu tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar da vardır (Yılmaz ve Özkan, 2010, Adıbelli, Türkoğlu ve Kılıç, 2013; Ünsar vd., 2012; Yazıcı, Kalaycı, Kaya, ve Tekin, 2015; Soyuer, Ünalın, Güleser, ve Elmalı, 2010; Köse vd., 2015; Kulakçı, 2010; Güven, Muz, ve Ertürk, 2012; Türgay vd., 2015; Uzun, Mersin, ve Öksüz, 2015).

Yaşlı bireyin ve toplumun yaşlılar ve yaşlanma süreci konusunda bilinçlendirilmesinde sağlık personeline özellikle hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Hemşireler, yaşlılık dönemini bireyin kendisi ve çevresi ile barışık, doyumlu bir şekilde yaşayabilmesi, toplumdaki yaşlılığa ilişkin bu olumsuz ön yargıların değiştirilebilmesi ve yaşlı ayrımcılığının ortadan kaldırılabilmesinde kritik rol oynamaktadır (Vefikuluçay Yılmaz ve Terzioğlu, 2010). Dünya’da yaşlı nüfusun artmasıyla, yaşlı bireylere sunulacak hizmetlerin ve bakımına katılacak insan ve iş yükünün artmasına neden olmaktadır. Sağlık ve sosyal bakım alanındaki hizmet gereksiniminin artmasıyla birlikte bu alanlarda bakım verecek kişilere ihtiyaç artmaktadır (Coffey, 2014). Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının olumlu olmasıyla birlikte ilerleyen yıllarda sağlık bakım hizmetlerinde görev alacak olan öğrenci hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının olumlu olması, yaşlıların alacağı sağlık bakımının kalitesini artıracaktır. Bu nedenle lisans düzeyinde öğrenim göre öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumunun belirlenmesi eğitimin planlanması ve düzenlenmesinde önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca bu çalışmanın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ilk kez yapılmış olması özgün bir değer taşımaktadır. Bu çalışma Hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın Soruları

- Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları nasıldır?
- Öğrencilerin cinsiyeti, sınıfı, çalışma durumu, yaşamının geçtiği yer, aile tipi, aylık geliri ve şu anda yaşlı bir bireyle yaşam durumları, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarında fark oluşturur mu?

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evrenini 2016-2017 güz döneminde Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur (N:314). Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş raporlu veya devamsızlığı olmayan, araştırmaya katılmaya gönüllü tüm öğrenciler örnekleme alınmıştır (n: 287) (katılım oranı %78.6).

Veriler Kişisel Bilgi Formu ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel Bilgi Formu, araştırmacı tarafından oluşturulan, öğrencilerin sosyo-demografik ve aileye ait özelliklerini kapsayan 14 sorudan oluşmuştur.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) Vefikuluçay (2008) tarafından geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış, 23 maddeden oluşan, “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri

olan 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0.80 bulunmuştur (Vefikuluçay Yılmaz ve Terzioğlu, 2011). Bu araştırmada da ölçeğin Cronbach Alpha değeri, 0.80 olarak belirlenmiştir. Ölçekte olumlu ve olumsuz tutum ifadeleri vardır. Olumlu tutum ifadeleri; 5=tamamen katılıyorum, 4=katılıyorum, 3=kararsızım, 2=katılmıyorum, 1=kesinlikle katılmıyorum şeklinde puanlanmaktadır. Yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumsuz tutum ifadeleri ise, yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi şekilde yapılmaktadır. Ölçekten alabilecekleri maksimum puan 115, minimum puan ise 23'dür. Ölçekten alınan puan arttıkça yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutum da artmaktadır. Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

1. Yaşlının Yaşamını Sınırlama: Toplumun yaşlı bireyin sosyal yaşamını sınırlamaya ilişkin inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan 45, minimum puan ise 9'dur.
2. Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık: Toplumun yaşlı bireye yönelik olumlu inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan 40, minimum puan ise 8'dir.
3. Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık: Toplumun yaşlı bireye yönelik olumsuz inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan 30, minimum puan ise 6'dır (Vefikuluçay Yılmaz ve Terzioğlu, 2011).

Veri Toplama Formlarının Uygulanması: Veriler belirlenen saatlerde sınıf ortamında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından öğrencilere araştırmanın amacı, kapsamı, katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve verilen bilgilerin araştırma dışında başka bir yerde kullanılmayacağı hakkında bilgi verilmiş, yazılı onamları alınmıştır. Veri toplama formları sınıf ortamında öğrencilere dağıtılmış, öğrenciler formları doldurduktan sonra toplanmıştır. Öğrencilerin formları doldurma süreleri yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler bilgisayar ortamına Microsoft Excel programı yardımıyla çözümlenmiştir. Değerlendirmede tanımlayıcı istatistikler, Kolmogorov-Smirnov testi, QQ plot, çarpıklık-baskıklık, t testi, Tukey testi ve varyans analizi (ANOVA) testi yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırmanın uygulanabilmesi için öncelikle araştırmanın yapıldığı Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan ve soru formlarının etik olarak uygunluğu için ise araştırmanın yapıldığı üniversitenin Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu'ndan (tarih:20.10.2016, sayı:YDU/2016/40-329) etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmaya katılmak isteyen öğrencilerin yazılı onamları alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %46'sının 18-20 yaş grubunda yer aldığı, yaş ortalamasının 21.10 ± 2.67 , %66,2'sinin kadın olduğu ve %30,7'sinin birinci sınıfta öğrenim gördüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin %96,9'unun bekar olduğu, %72,8'inin sağlık güvencesinin olduğu, %90,2'sinin çalışmadığı ve %35,5'inin evde ailesiyle kaldığı saptanmıştır. Öğrencilerin %37,3'ünün yaşamının büyük bölümünü ilçede geçirdiği, %79,8'inin çekirdek aileye sahip olduğu, %70'inin gelirinin giderine denk olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (n=287).

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
18-20 yaş	132	46
21-23 yaş	122	42,5
24 yaş ve üzeri	33	11,5
Cinsiyet		
Kadın	190	66,2
Erkek	97	33,8
Sınıf		
Birinci sınıf	88	30,7
İkinci sınıf	71	24,7
Üçüncü sınıf	67	23,3
Dördüncü sınıf	61	21,3
Medeni durum		
Evli	9	3,1
Bekar	278	96,9
Sağlık güvencesi		
Var	209	72,8
Yok	78	27,2
Çalışma durumu		
Çalışıyor	28	9,8
Çalışmıyor	259	90,2
Yaşamının geçtiği yer		
Köy/Kasaba	97	33,8
İlçe	107	37,3
İl	83	28,9
Aile tipi		
Çekirdek aile	229	79,8
Geniş aile	52	18,1
Tek ebeveynli aile	6	2,1
Aylık gelir		
Gelir giderden az	51	17,8
Gelir gidere denk	201	70
Gelir giderden fazla	35	12,2

Öğrenciler yaşının yaşamını sınırlama alt boyutundan ortalama $32,55 \pm 5,09$ puan almıştır. Bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 9 ve en yüksek puan 45 olup, öğrencilerin bu alt boyuttan aldıkları en düşük puan 13, en yüksek puan ise 41'dir. Öğrencilerin ölçekte yer alan yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutundan aldıkları puan ortalaması $31,21 \pm 5,58$ 'dir. Bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan ise 40'tır. Araştırmaya katılan öğrenciler bu alt boyuttan en düşük 9 puan, en yüksek 40 puan almıştır. Araştırmaya alınan öğrenciler yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutundan ortalama $17,36 \pm 3,78$ puan almıştır. En düşük 6 en yüksek 30 puanın alınabileceği bu alt boyuttan, öğrencilerin aldığı en düşük puan 8 ve en yüksek puan 28'dir. Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği genelinden aldıkları puan ortalaması $81,11 \pm 9,41$ 'dir. Bu alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan ise 115'dir. Öğrencilerin genel ölçek toplam puanı en düşük 51, en yüksek 108 puan bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği puan ortalamaları (n=287)

YATÖ	Alınabilecek Alt ve Üst Değerler	$\bar{X} \pm SS$	Alınan Alt ve Üst Değerler
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	9-45	32,55±5,09	13-41
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	8-40	31,21±5,58	9-40
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	6-30	17,36±3,78	8-28
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam Puanı	23-115	81,11±9,41	51-108

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadın öğrencilerin ölçek genelinden aldıkları puanlar erkek öğrencilere göre yüksek olsa da, bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Öğrencilerin yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutu puan ortalamalarının ikinci sınıfta en yüksek ($33,99 \pm 4,13$) ve birinci sınıfta en düşük olduğu ($31,40 \pm 5,79$) belirlenmiştir. Gruplar arasındaki istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için tukey testi yapılmış ve “ikinci sınıf” ile “birinci sınıf” arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu puan ortalamalarının üçüncü sınıfta en yüksek ($33,00 \pm 4,19$) birinci sınıfta en düşük olduğu ($30,28 \pm 6,21$) belirlenmiştir. Gruplar arasındaki istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için tukey testi yapılmış ve farkın “üçüncü sınıf” grubundan kaynaklandığı belirlenmiştir ($p<0,05$, $p<0,01$). Öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamalarının dördüncü sınıfta en yüksek ($18,23 \pm 3,73$) ve üçüncü sınıfta en düşük olduğu ($16,27 \pm 3,54$) belirlenmiştir. Gruplar arasındaki istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için tukey testi yapılmış ve “ikinci sınıf” ile “birinci sınıf” arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının ikinci sınıfta en yüksek ($82,83 \pm 8,05$) ve birinci sınıfta en düşük olduğu ($79,19 \pm 9,76$) saptanmıştır. Gruplar arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutu puan ortalamalarının çalışmayanlarda çalışanlara göre anlamlı düzeyde yüksek ($32,76 \pm 4,97$) olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Öğrencilerin çalışma durumlarına göre yaşlıya yönelik olumlu ve olumsuz ayrımcılık alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve çalışma durumlarına göre yaşlı ayrımcılığı puanlarının karşılaştırılması (n=287).

		Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam Puanı
	n	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
Cinsiyet					
Kadın	90	32,91±4,67	31,51±4,97	17,15±3,71	81,56±8,78
Erkek	197	31,85±5,79	30,63±6,62	17,77±3,92	80,25±10,54
p		0,095	0,209	0,186	0,265
Sınıf					
Birinci sınıf	88	31,40±5,79 a	30,28±6,21b	17,51±4,33	79,19±9,76
İkinci sınıf	71	33,99±4,13	31,39±4,66 b	17,45±3,11	82,83±8,05
Üçüncü sınıf	67	32,43±4,98	33,00±4,19	16,27±3,54	81,70±9,09
Dördüncü sınıf	61	32,66±4,84	30,36±6,52	18,23±3,73b	81,25±10,41
p		0,016*	0,012*	0,029*	0,097
Çalışma durumu					
Çalışıyor	28	30,54±5,80	30,5±5,55	18,54±3,88	79,57±9,38
Çalışmıyor	259	32,76±4,97	31,29±5,59	17,23±3,76	81,28±9,42
p		0,028*	0,480	0,083	0,362

*p<0,05, a“ikinci sınıf” grubundan farkı istatistiksel olarak anlamlı, b“üçüncü sınıf” grubundan farkı istatistiksel olarak anlamlı

Öğrencilerin yaşamlarının geçtiği yere göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinde yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Yaşamı ilçede geçen öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalaması en yüksek (83,10±9,37) ve yaşamı ilde geçen öğrencilerin en düşük (79,86±8,91) bulunmuştur. Gruplar arasındaki istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için tukey testi yapılmış ve “il” ile “ilçe” arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Öğrencilerin aile tiplerine göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam ve yaşlının yaşamını sınırlama ve yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (p>0,05). Öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puan ortalaması çekirdek ailede (17,61±3,86) geniş aileye (16,35 ± 3,30) göre yüksek bulunmuştur. Gruplar arasındaki istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Geliri giderine denk olan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalaması en yüksek (81,94±9,53) ve geliri giderinden az olan öğrencilerin en düşük (78,35±8,04) bulunmuştur. Gruplar arasındaki istatistiksel farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için tukey testi yapılmış ve “gelir gidere denk” ile “gelir giderden az” arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Öğrencilerin şu anda yaşlı bir bireyle bir arada yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplamı ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir (p>0,05) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin yaşamının geçtiği yer, aile tipi, aylık gelir ve şu anda yaşlı bir bireyle bir arada yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı puanlarının karşılaştırılması (n=287).

	n	Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Toplam Puanı
		$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
Yaşamının geçtiği yer					
Köy	97	31,93 $\pm$ 5,09	30,91 $\pm$ 6,28	17,16 $\pm$ 3,56	80,00 $\pm$ 9,60
İlçe	107	33,42 $\pm$ 5,25	31,85 $\pm$ 4,98	17,83 $\pm$ 3,98	83,10 $\pm$ 9,37a
İl	83	32,14 $\pm$ 4,78	30,73 $\pm$ 5,44	16,98 $\pm$ 3,77	79,86 $\pm$ 8,91
p		0,078	0,319	0,250	0,022*
Aile tipi					
Çekirdek aile	229	32,66 $\pm$ 5,07	31,06 $\pm$ 5,84	17,61 $\pm$ 3,86	81,32 $\pm$ 9,57
Geniş aile	52	32,40 $\pm$ 4,77	31,85 $\pm$ 4,40	16,35 $\pm$ 3,30	80,60 $\pm$ 8,35
Tek ebeveynli**	6	29,67 $\pm$ 8,16	31,50 $\pm$ 5,09	16,50 $\pm$ 4,04	77,67 $\pm$ 12,69
p		0,745	0,360	0,029*	0,614
Aylık gelir					
Gelir giderden az	51	31,29 $\pm$ 4,71	30,49 $\pm$ 6,46	16,57 $\pm$ 4,32	78,35 $\pm$ 8,04b
Gelir gidere denk	201	33,00 $\pm$ 5,05	31,35 $\pm$ 5,45	17,58 $\pm$ 3,55	81,94 $\pm$ 9,53
Gelir giderden fazla	35	31,74 $\pm$ 5,56	31,46 $\pm$ 5	17,23 $\pm$ 4,18	80,43 $\pm$ 10,03
p		0,061	0,596	0,228	0,047*
Şu anda yaşlı bir bireyle bir arada yaşama durumu					
Bir arada yaşıyor	50	32,84 $\pm$ 5,22	30,92 $\pm$ 5,62	16,64 $\pm$ 3,81	80,40 $\pm$ 7,85
Yaşamıyor	237	32,49 $\pm$ 5,07	31,27 $\pm$ 5,59	17,51 $\pm$ 3,77	81,27 $\pm$ 9,72
p		0,655	0,688	0,140	0,555

*p<0,05, **Analize dahil edilmemiştir, a“il” grubundan farkı istatistiksel olarak anlamlı, b“gelir gidere denk” grubundan farkı istatistiksel olarak anlamlı

4. TARTIŞMA

Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği alt boyutları puan ortalamaları sırasıyla yaşlının yaşamını sınırlama 32,55 $\pm$ 5,09, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık 31,21 $\pm$ 5,58 ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık 17,36 $\pm$ 3,78 bulunmuştur. Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalaması 81,11 $\pm$ 9,41 olarak saptanmıştır (Tablo 2). Ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek

puanlar dikkate alındığında öğrencilerin yaşının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının orta düzeyin üzerinde olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar dikkate alındığında öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamalarının orta düzeyin altında olduğu söylenebilir. Öğrencilerin yaşlı bireyin yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumlarının yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık tutumlarından daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Yılmaz ve Özkan (2010)'ın çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği alt boyutları puan ortalamaları sırasıyla yaşının yaşamını sınırlama $40,31 \pm 2,71$, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık $35,31 \pm 2,29$ ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık $25,31 \pm 1,77$ bulunmuştur. Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalaması $100,92 \pm 5,62$ olarak saptanmıştır. Yılmaz ve Özkan (2010)'ın çalışmasında öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları bu çalışmaya göre daha olumlu bulunmuştur. Hemşirelik (Altay ve Aydın, 2015), sağlık alanı (Köse vd., 2015; Soyuer vd., 2010) ve üniversite öğrencilerinde (Güven vd., 2012; Ucu vd., 2015) yapılan çalışmalarda öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları bu çalışmaya göre daha olumsuz bulunmuştur. Bulgulardaki farklılığın yaşanan bölge ve eğitim müfredatlarının içeriğindeki farklılıktan kaynaklanıyor olabileceğini düşündürmektedir. Sosyal hizmet (Ceylan ve Öksüz, 2015), yaşlı bakımı (Yazıcı vd., 2015) ve hemşirelik öğrencilerinde (Ünsar vd., 2012) yapılan çalışmalarda bulgularımızla paralel sonuçlar bulunmuştur. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin genel olarak yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının literatüre göre benzer ya da daha iyi durumda olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşlı ayrımcılığı toplam ve alt ölçek puanları arasında fark bulunmamıştır (Tablo 3). Bu durum hemşirelik öğrencilerinde cinsiyete göre yaşlı bireye yönelik olumlu ya da olumsuz tutum sergilemek bakımından bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Bu çalışmanın bulgularına paralel olarak Adıbelli vd. (2013)'nin ve Ünsar vd. (2012)'nin çalışmasında kız ve erkek öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumları arasında belirgin bir fark bulunmamıştır. Köse vd. (2015)'nin çalışmasında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre yaşlı bireylere yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bazı çalışmalarda ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yaşlı bireylere yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Türgay vd., 2015; Güven vd., 2012) Bulgulardaki fark, öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm, yaşadıkları toplumun kültürü ve öğrenimleri sırasında aldıkları psiko-sosyal içerikli derslerden kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça yaşlı ayrımcılığı tutumlarında olumlu yönde anlamlı bir artış belirlenmiştir (Tablo 3). Öğrenciler hemşirelik öğrenimleri süresince yaşlı bireyi daha iyi tanıma ve anlama fırsatı bulmaktadırlar. Öğrencilerin psikososyal bakım becerilerini arttıran dersler almaları ve klinik/saha uygulamalarında yaşlı hasta bireyle kurdukları etkileşimlerin yaşlı bireye yönelik olumlu tutumlarında belirleyici bir etken olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma bulgularına benzer olarak hemşirelik öğrencilerinde yapılan çalışmalarda sınıf düzeyine göre genel olarak yaşlı ayrımcılığı puan ortalamalarında anlamlı bir artış bildirilmiştir (Yılmaz ve Özkan, 2010; Ünsar vd., 2012). Farklı olarak Sağlık Meslek Yüksekokulu (Soyuer vd., 2010) ve üniversite (Güven vd., 2012) öğrencilerinde yapılan çalışmalarda sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte yaşlı ayrımcılığı puan ortalamalarının anlamlı bir azalma bildirilmiştir. Bulgulardaki fark, öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm, yaşadıkları toplumun kültürü ve öğrenimleri sırasında aldıkları psiko-sosyal içerikli derslerin farklılığından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmayan öğrencilerin yaşının yaşamını sınırlama tutumlarının çalışanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Bu durum çalışmayan öğrencilerin yaşlı bireylerin yaşamlarının sınırlanmaması gerektiğine ilişkin olumlu bir algıya sahip olduklarını düşündürmüştür. Çalışma yaşamı pek çok sıkıntı ve zorluğu beraberinde getirmektedir (Pıçakçefe, 2010). Çalışma yaşamında bu sıkıntı ve zorlukları deneyimleyen öğrencilerin yaşlı bireylerin yaşamını daha güvenli ortamlarla sınırlama eğilimi içerisinde olabileceği düşünülmektedir.

Yaşamı ilçede geçen öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumu ilde ve köyde yaşayanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur (Tablo 4). Kırsal bölgelerde toplumsal değerlerin korunması, akraba ve komşuluk ilişkilerine önem verilmesi söz konusu olmaktadır. Yaşlı bireyin bakımına ailenin daha genç bireyleri tarafından destek verilmektedir. Öğrencinin yaşlı bireye yönelik olumlu tutumun sergilendiği bir ortamda yaşaması yaşlıya yönelik olumlu tutumunda belirleyici bir etken olabileceği düşünülmektedir. Yılmaz, Altıok, Polat, Darıcı, ve Sungur (2012) çalışmasında şehirde ve büyükşehirde yaşayan bireylerin köy ve ilçelerde yaşayan bireylere göre yaşlıya yönelik olumsuz tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir. Bu da çalışma bulgusunu destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalarda uzun süre ilçede yaşayan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının il ve köyde yaşayanlara göre daha olumsuz olduğu belirlenmiştir (Yılmaz ve Özkan, 2010; Altay ve Aydın, 2015). Bazı çalışmalarda öğrencilerin geldiği/uzun süre yaşadığı yere göre yaşlı ayrımcılığı tutumu puan ortalamalarında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (Soyuer vd., 2010; Uzun vd., 2015). Bulgulardaki farklılığın, bölgesel ve yaşlılığa yönelik sosyo-kültürel yaklaşımlardan kaynaklanıyor olabileceğini düşündürmektedir.

Çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık tutumlarının geniş ailede yaşayanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu bulunmuştur (Tablo 4). Çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin yaşlı bireye karşı daha olumlu bir tutuma sahip olduğu söylenebilir. Geniş aileye sahip olmak birçok zorlukları da beraberinde getirmektedir. Farklı yaş gruplarının talepleri, yaşlı bireyin sağlık sorunları, zaman zaman kuşak çatışmalarının ve bireysel yaşama müdahalelerin olması bireyleri daha gergin hale getirebilmektedir. Buna benzer sorunların geniş aileye sahip öğrencilerde yaşlıya yönelik olumsuz tutumun sebepleri olabileceği düşünülmektedir. Benzer olarak Soyuer vd. (2010)'nin çalışmasında çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin yaşının yaşamını sınırlama tutumlarının geniş ailede yaşayanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu bulunmuştur. Adıbelli vd. (2013)'nin çalışmasında geniş aileye sahip öğrencilerin yaşlıya yönelik tutumları çekirdek ailede yaşayan bireylere göre daha olumlu bulunmuştur. Bazı çalışmalarda öğrencilerin aile tipine göre yaşlı ayrımcılığı tutumu puan ortalamalarında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (Altay ve Aydın, 2015; Köse vd., 2015; Yılmaz ve Özkan, 2010). Bulgulardaki farklılığın, bölgesel ve yaşlılığa yönelik sosyo-kültürel yaklaşımlardan kaynaklanıyor olabileceğini düşündürmektedir.

Geliri giderine denk olan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının geliri az olanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu bulunmuştur (Tablo 4). Yaşlı bireyin bakımı ve sağlık giderleri göz önünde bulundurulduğunda düşük gelir düzeyine sahip olmak sağlığa ve konforlu yaşama ayrılabilecek bütçenin kısıtlı olmasına neden olacaktır. Bu nedenle temel gereksinimlerini karşılayabilecek gelire sahip öğrencilerin yaşlı bireye yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olabilecekleri düşünülmektedir. Yılmaz vd. (2012)'nin çalışmasında gelir durumu az olan bireylerin gelir durumu denk ve fazla olan bireylere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık tutumları daha olumlu bulunmuştur. Bazı çalışmalarda öğrencilerin ve hemşirelerin gelir durumuna göre yaşlı ayrımcılığı tutumu puan ortalamalarında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (Yılmaz ve Özkan, 2010; Duru Aşiret, Türten Kaymaz, Canbolat, ve Kapucu, 2015). Bulgulardaki farklılığın bölgesel ve sosyo-ekonomik etkenlerden kaynaklanıyor olabileceğini düşündürmektedir.

Öğrencilerin şu anda yaşlı bir bireyle bir arada yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı puanlarında fark bulunmamıştır (Tablo 4). Öğrencinin yaşlı bir birey ile bir arada yaşama durumunun yaşlı ayrımcılığı tutumunda belirleyici bir etken olmadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda şu anda yaşlı bir bireyle bir arada yaşama durumuna göre öğrenci ve hemşirelerin yaşlı ayrımcılığı puanlarında fark bulunmamıştır (Köse ve diğerleri, 2015; Duru Aşiret vd., 2015; Ayoğlu, Kulakçı, Kuzlu Ayyıldız, Korkmaz Aslan ve Veren, 2014). Bu sonuçlar da bu çalışma sonucu ile paralellik göstermektedir. Bazı çalışmalarda yaşlı birey ile birlikte yaşayan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı

tutumlarının yaşamayanlara göre daha olumlu olduğu bulunmuştur (Altay ve Aydın, 2015; Ünsar vd., 2012).

5. SONUÇ

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını belirlemek üzere yapılan çalışma sonuçlarına göre: birinci sınıfta öğrenim gören, çalışan, yaşamı ilde geçen, geniş ailede yaşayan, geliri giderinden az olan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının daha olumsuz olduğu belirlenmiştir.

- Hemşirelik Bölümü ders müfredatında geriatri hemşireliği dersinin sadece seçmeli ders olarak verildiği okullarda bu dersin zorunlu dersler arasında yer alması,
- Hemşirelik eğitimlerinin ilk yılından başlamak üzere öğrencilerin yaşlılarla daha fazla bir arada olabilecekleri ve bakım verebilecekleri uygulama alanlarının oluşturulması,
- Hemşirelik Bölümü'nde özellikle birinci sınıfta öğrenim gören, çalışan, yaşamı ilde geçen, geniş ailede yaşayan, geliri giderinden az olan öğrencilerin yer alacağı, yaşlı bireye yönelik faaliyetlere yer verilen sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi,
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde diğer üniversitelerde sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerle ve toplumda da bu çalışmanın yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Adıbelli, D., Türkoğlu, N. ve Kılıç, D. (2013). Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin ve yaşlılara karşı tutumları, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 6(1), 2-8.
2. Altay, B. ve Aydın, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi, Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 12(1), 11-18.
3. Ayoğlu F. N., Kulakçı H., Kuzlu Ayyıldız T., Korkmaz Aslan G., ve Veren F. (2014). Attitudes of Turkish Nursing and medical students toward elderly people. Journal of Transcultural Nursing, 25(3), 241-248.
4. Beğer, T. ve Yavuzer, H.. (2012). Yaşlılık ve yaşlılık epidemiyolojisi, Klinik Gelişim Dergisi, 25, 1-3.
5. Bulut, E. ve Çilingir, D. (2015). Yaşlı ayrımcılığı ve hemşirelik bakımına yansımaları, AF Preventive Medicine Bulletin, 15(5), 446-449.
6. Buz, S. (2015). Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14(53), 268-278.
7. Ceylan, H. ve Öksüz, M. (2015). Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 39(8), 459-465.
8. Coffey, A. (2014). Educators in health and social care could do more to overcome the stereotypical views that deter trainees from choosing a career in the specialty, say alice coffey and colleagues, Art and Science, 27(1), 33-37.
9. Duru Aşiret, G., Türten Kaymaz, T., Canbolat, Ö. ve Kapucu, S. (2015). Hemşirelerin yaşlıya ilişkin tutumları, Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 17(1), 10-20.
10. Güven, Ş. D., Muz, G. ve Ertürk, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerle ilişkisi, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 15(2), 99-105.
11. Karadakovan, A. (2014). Yaşlı Sağlığı ve Bakımı, Yenişehir: Akademisyen Kitabevi; S:69-71

12. Köse, G., Ayhan, H., Taştan, S., İyigün, E., Hatipoğlu, S. ve Açık, C. (2015). Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi, *Gülhane Tıp Dergisi*, 57, 145-151.
13. Kulakçı, H. (2010). Hemşirelik lisans programı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin düşüncelerinin ve görüşlerinin değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(1), 15-22.
14. Soyuer, F., Ünal, D., Güleser, ve Elmalı, F. (2010). Sağlık Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisi, *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 20-25.
15. Pıçakçı M. (2010). Çalışma yaşamı ve anksiyete. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 9(4), 367-374.
16. Özdemir, Ö. ve Bilgili N. (2014). Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. *Gülhane Tıp Derg*, 56, 128-131.
17. Türcay A.S., Şahin S., Şenuzun Aykar F., Sari D., Badir A. ve Canlı Özer Z. (2015). Attitudes of Turkish nursing students toward elderly people. *European Geriatric Medicine*, 6, 267-270.
18. Uzun, Y., Mersin, S. ve Öksüz, E. (2015). Gençlerin yaşlı bireylere karşı tutumu, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(8), 1143-1149.
19. Ünsar S., Erol Ö., Kurt S., Türüng F., Dinlegör Sekmen I., Sak C. ve Türksen S. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 1, 12-13.
20. Vefikuluçay Yılmaz D. ve Terzioğlu F. (2010). Yaşlı ayrımcılığı ve hemşirelik. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 2(2), 137-44.
21. Vefikuluçay Yılmaz D. ve Terzioğlu F. (2011). Development and psychometric evaluation of ageism attitude scale among the university students. *Turkish Journal of Geriatrics*, 14(3), 259-268.
22. Yazıcı, Ö., Kalaycı, I., Kaya, E. ve Tekin, A. (2015). Yaşlı bakım programı öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2, 77-87.
23. Yelboğa N. ve Varol B. (2018). Yaşlı kadın ayrımcılığı ve kadının dışlanması. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2(1), 51-64.
24. Yelden Ş. (2020). Türkiye’de sağlık ve yaşlı bakım alanında yaşlılığa ilişkin ayrımcı tutumların değerlendirilmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6(1), 1-12.
25. Yılmaz, E. ve Özkan, S. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 35-53.
26. Yılmaz, M., Altıok, M., Polat, B., Darıcı, M. ve Sungur, M. (2012). Genç erişkinlerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları, *Turkish Journal of Geriatrics*, 15(4), 416-423.